Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

MUISTIO

Rajavartiolaitoksen esikunta 3.10.2017

Hallinto- ja turvallisuusjaosto/Eduskunta

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Muuttuneessa turvallisuustilanteessa ei ole näköpiirissä nopeaa käännettä parempaan. Tilannekehityksen ennustettavuus säilyy heikkona. Turvallisuus on nostettu EU:n kehittämisen prioriteetiksi ja hallituksen painopistealueeksi. Rajaturvallisuus on muuttuneen turvallisuustilanteen keskiössä. Muuttunut tilanne edellyttää viranomaisilta aiempaa enemmän. Tilanteeseen vastaaminen edellyttää ennen kaikkea riittävää henkilöstöä, kalustoa ja toimivaltuuksia.

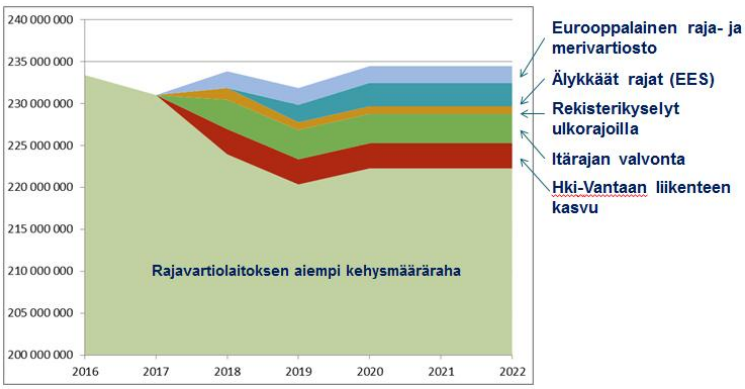
Taloustilanne ja tehtävien priorisointi

Rajavartiolaitoksen alus- ja ilma-alusmomentille esitettiin kevään 2017 kehysmenettelyssä viiden meriveneen hankintaan 16,5 milj. € ja vartiolaivojen peruskorjaukseen 16 milj. € kehyksen ylittävää lisärahoitusta ja tilausvaltuutta. Näihin ei kehyspäätöksessä osoitettu määrärahaa.

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin esitettiin kevään 2017 kehysmenettelyssä yhteensä 32 milj. € lisäystä. Lisäyksestä 12 milj. € oli tarkoitus käyttää nykyisen palvelutason turvaamiseen, 5,7 milj. € itärajan valvonnan tason palauttamiseen, 8,7 milj. € lisääntyviin EU-velvoitteisiin ja 5,7 milj. € Helsinki-Vantaan nopeasti kasvavan liikenteen sujuvuuden takaamiseen.

Toimintamenoihin osoitettiin 10 milj. € lisäys. Lisäys kohdennetaan itärajan valvontaan, lisääntyvien EU-velvoitteiden hoitamiseen ja Helsinki-Vantaan liikenteen sujuvuuden takaamiseen. Nykyisen palvelutason säilyttämiseen ei osoitettu lisärahaa.

Lisämääräraha tulee käyttää käyttötarkoituksensa mukaisesti lisääntyvien tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen. Lisämääräraha ei poista Rajavartiolaitoksen muihin tehtäviin kohdistuvaa sopeuttamistarvetta (kuva alla). Lisämääräraha nykyisen palvelutason säilyttämiseksi olisi poistanut sopeuttamistarpeen.

Sopeuttamistoimina on suunniteltu muun muassa merivartioasemien sulkemista, rajanylityspaikkojen aukiolon rajoittamista, Turun helikopteritukikohdan lennonvarmistuspalveluista luopumista yöaikana ja vartiolaiva Merikarhun operatiivisesta käytöstä luopumista. Rajavartiolaitos tehostaa sisäistä hallintoaan keskittämällä ja karsi-

malla esikuntatoimintojaan. Kuljetusvälineiden määrää vähennetään ja niiden käyttöikää jatketaan. Tieto- ja valvontajärjestelmien osalta keskitytään nykyisten järjestelmien ylläpitoon minimitasolla. Valmistelun yhteydessä järjestetyissä kuulemisissa on esitetty kritiikkiä säästötoimia kohtaan. Kritiikki ei kuitenkaan poista säästötarvetta.

Rajavartiolaitoksen tehtävien priorisointi perustuu sisäisen turvallisuuden selonteon linjauksiin ja turvallisuusympäristön muutoksen vaatimuksiin. Rajavartiolaitos keskittyy huolehtimaan itärajan perustason valvonnasta, rajanylitysliikenteen turvallisuudesta sekä meripelastuksen johtamisesta. Lisäksi sotilaallisen maanpuolustuksen velvoitteet hoidetaan täysimääräisesti.

Rajavartiolaitos palauttaa vuosina 2015-2018 omin toimenpitein 80 rajavartijan työpanoksen rajanylityspaikoilta itärajan vartiointiin. Hallitus kohdensi kehyspäätöksessä itärajan valvontaan 55 rajavartijan lisäyksen. Nämä yhdessä muodostavat lähes sisäisen turvallisuuden selonteossa linjatun ja perustason valvonnan turvaavan 160 rajavartijan lisäykseen itärajan valvontaan.

Rajanylitysliikenne Helsinki-Vantaan lentoasemalla kasvaa kovaa vauhtia. Keskimääräinen kasvu on ollut noin 5 % vuodessa. Vuoden 2017 aikana on jo rikottu 12 %:n kasvu verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Rajanylitysliikenne myös itärajalla on kääntynyt vuoden 2017 aikana nousuun.

Vuoden 2018 talousarvioesitys

Rajavartiolaitos ja sisäministeriö esittivät vuoden 2018 talousarvioon 2 milj. euron määrärahaa nykyisen palvelutason turvaamiseksi sekä tilausvaltuutta ja 3,3 milj. euron määrärahaa meriveneiden hankintaan.

Esitetyt määrärahat eivät sisälly hallituksen esitykseen. Palvelutason turvaamiseksi esitetty määräraha olisi poistanut sopeuttamistarpeen vuoden 2018 osalta.

Rajavartiolaitoksella on tarve korvata 1960–1980-luvuilla hankitut vanhentuneet rannikkovartioveneet seitsemällä meriveneellä. Veneiden uusimisessa tavoitteena on ottaa käyttöön kustannustehokas merellinen venetyyppi, jossa yhdistyvät kelirikko-, pelastus-, sammutus-, hinaus- ja öljyntorjuntakyky. Venesarjan arvioitu hinta on 22,5 milj. euroa. Rahoitus on osoitettu noin kahden uuden veneen hankintaan. Venesarjan hankintaan on saatu EU-rahoitusta 8,1 milj. euroa syksyllä 2017. Venesarjan kolme venettä rahoitetaan EU:n sisäisen turvallisuuden rahaston erityistoimenpiteenä. Tästä seuraa velvollisuus luovuttaa veneet tarvittaessa Frontexin käyttöön enintään neljän kuukauden ajaksi vuodessa. Venesarjan hankinnan käynnistämiseksi Rajavartiolaitos tarvitsee vuoden 2018 talousarvioon tilausvaltuuden ja 3,3 milj. euron lisämäärärahan. Asiaa yritetään hoitaa talousarvion täydennyksessä.

Rajavartiolaitos ja sisäministeriö esittivät vuoden 2017 kolmanteen lisätalousarvioon 6,6 milj. euron lisämäärärahaa Rajavartiolaitoksen välittömän valmiuden sekä valvonta- ja suorituskyvyn nopeaan kehittämiseen. Rajavartiolaitos suojaa kansalaisia ja yhteiskuntaa vilkkailla rajanylityspaikoilla, raja- ja merialueilla sekä tukemalla poliisia tai antamalla sille virka-apua. Määrärahalla olisi hankittu vastaavia välttämättömiä voimankäyttö- ja suojavälineitä, joihin poliisille osoitettiin lisärahoitusta. Lisäksi määrärahalla olisi hankittu ajoneuvoja partioiden ja valmiusyksiköiden liikkuvuuden ja suojan parantamiseksi.